

Budavár bevételének évfordulója

Budapest, máj. 21.

Ismét ünneplőre virradtunk a mai szép, biztató májusi reggelen. Ma volt, ma zajlott le annak az emlékünnepségnak első fázisa, melyet a magyar királyi honvédelmi miniszter megbízásából Budavára bevételének hetvenegyedik évfordulójára a magyar királyi hadtörténelmi levéltár és muzeum, a 48-as honvédek országos bizottságával és a polgársággal karöltve rendez. Az ünnepség egyik jelentősége, hogy a honvédelmi miniszter meghagyásából ünnepeljük a 48—49-es időket. S a mai időknek lelket fölszabadító, megindító jele egy zöld ággal övezett, megkoszorozott soküléses automobil, mely a reggeli órákban halad el a Várban a fölállított katonai sorfal között. A tisztek, katonák tisztelegnek a méltóságosan sikló autó felé, mely az öreg negyvennyolcas honvédekkel viszi a helyőrségi templomba a gyászistentiszteletre . . .

Reggel kilenc órákor kezdődik a gyásmise. A mise kezdetét megelőzően a helyőrségi templom előtt gyülekezik a tisztikar. A főbejárat előtt vonul fel a katonai főreáliskola egy százada *Walder Jenő* százados vezetésével és helyezkedik el kettős sorban. Majd a helyőrségi kaszárnyából vonult ki a törzsszázad, élén a budapesti helyőrségi zenekar *Fricsay Rikárd* vezetésével. Most harsány vezényszavak, a honvédelmi miniszter érkezik, közben egyenként jönnek a polgári méltóságok, a kormány tagjai. Bent a templom hajójában áll a ravalal negyvennyolcas ereklyékkel, jelvényekkel díszítve, a koporsón negyvennyolcas honvéd-csákó. A katedrális két oldalán egy-egy nemzeti hadseregbeli katona negyvennyolcas zászlót tart, mögöttük díszbe öltözött testőrök és koronaőrök sorfala áll díszőrséget. A közönség lassan gyülekezik a templomban. Kint a főbejárat előtt *Aponyi Albert* gróf alakjára süt rá a napsugár, most *József* és *László* kir. hercegek vonulnak a szentélyben fentartott helyük felé, a közönség néma fölállással köszönti őket s ők tisztelegve köszöntik a katonai méltóságok helyén ülő negyvennyolcas honvédekkel.

A templom főbejárata felől most harsány vezényszavak hallatszanak, kúrjel és a Himnusz akkordjai: *Horthy* Miklós kormányzót fogadja a bejárat előtt a papság *Debrezemszky* Henrik alezredes lelkiessel, a ki a misét pontifikálta, az élén. Ugyanebben az időben gyászistentisztelet volt még az elesett hősök lelkiüdvéért a Krisztina-téri róm. katolikus, a Deák-téri evangélikus és a Kálvin-téri református templomban.

A mise végétével a kormányzó a templom előtti térre vonult, a hol a csapatok díszmenetben vonultak el előtte. Később a Szent György-téren *József* királyi herceg előtt tisztelegtek a csapatok, a mit a királyi herceg családjával háza erkélyéről né-

zett végig. Tíz és fél órákor a Kissvábhegyi és rókus-hegyi magános honvédsírokat, a katonai főreáliskolaiban lévő sírboltot s a Kerepesi-temetőben *Görge* Artur tábornok és *Kossuth* Lajos sírjára tettek koszorút s hajtották meg kegyeletes tisztelegéssel a nemzeti hadsereg zászlaját. *Görgei* Artur sírja előtt felállott a katonai főreáliskola egy díszszázada. A temető kapuja előtt a Ludovika egy ütegét állították fel, a sír körül nagy meghívott közönség állott. Közöttük a nagyvezér családja özv. *Görgey* Vincéné *Görgey* György huszárőrnagy, *Görgey* József huszárszázados, *Görgey* Viktor huszáralezredes, *Latnovics* Frigyesné, *Latnovics* Endre dr. miniszteri tanácsos. Ott voltak *Hegedüs* Pál dr., *Bornemissa* Sándor, *Ujházi* Ferenc és *Kosarás* János 48-as honvédek. A sírnál *Raffay* Sándor evangélikus püspök tartott beszédet.

— Nem siri álmodat jöttünk zavarni, vezér — mondotta — csak tisztességet akarunk tenni emlékednek. Hozzuk a komoly idők viharában magunknak biztatásul, hogy a népeket teremtő és nemzetek sorsát kormányzó nagy Isten szent keze nem ejtheti el most a magyart. Most az összefüggés e komoly napjain nekünk a te lelked hitére és bölcsességére van szükségünk, hogy kétségbe ne essünk. Ezért hozzuk koporsódra az elégtétel ékes virágait. Hozzuk a hősnak, a vitéz vezérnek, ki Budavárát nekünk visszavivta. Megmozdult körülöttem a haza földje, de megmozdultak már a szívek is. És e szívek millióiból hamvaidd felett imádság száll ma az egek urához, uram áldd meg azokat, a kik értünk küzdöttek egykor és áldd meg, a kik értünk fognak küzdeni ezután, hogy örökké éljen és viruljon és nagy legyen a magyar hazal!

Ezután *Sréter* István ezredes szép beszéd kíséretében tett koszorút *Görgey* sírjára. A koszorúnak a sírra való helyezésekor a temető kapuja előtt felállított üteg 21 ágyulóvést adott le.

Görgey sírjától átvonultak *Kossuth* Lajos mauzoleumához, a hol *Raffay* Sándor rövid beszéde után a nemzetgyűlés nevében *Szmrecsányi* György, a kormány nevében pedig *Pekár* Gyula mondtak beszédet.

Délután a Horvát-kertben gyülekeztek a csapatok: egy szakasz gyalogság, egy szakasz katonai főreáliskolás, egy felüteg tüzérség s onnan a tabáni temetőben lévő honvédsírok megkoszoruzására vonult ki. A kegyeletes ünnepségen megjelent a 48-as honvédek küldöttsége is. *Galambo* Pál dr. megnyitó beszéde után *Kovács* I. István államtitkár mondott beszédet, majd a nemzeti hadsereg nevében *Landauer* ezredes beszélt, miközben koszorukat helyezték a honvédsírokra. Végül *Patacsy* Dénes honvédelmi államtitkár mondott beszédet.

S mindez a méltóságos ünneplés pedig történelem akkor, mikor Nyugat arra akar bennünket kényszeríteni, hogy zokszó nélkül fogadjuk el halálos ítéletünket. Nagyobb nyomaték kedvéért pedig kis rabló szomszédaink csörtetik kardjukat. Am jó! Ágyú és puska? *Windisch-Graetz* osztrák serege is ezt hozta ránk negyvennyolcban, Budavára is elcseszt. A magyar sereg a Tisza vonalán újra gyülekezett, ez volt az igazi megszületése akkor a magyar hadseregnek, melytől azután kifutott az osztrák a mi országunkból.

Zugnak a harangok Budavárában, körülöttünk acesarkodik ránk a világ. Ott fent a Várban csendes, méltóságos, elmélyedő ünnepség folyik: a jelen elmerengve öleli magához a multat, magyar a magyart. Hiszen immár nincs különbség közöttünk, ma már katonáink is nyíltan tisztelhetik elhunyt nagyjainkat. És ez a meghitt ölelkezés újult erőre acélozza izmainkat, Döng, zeng a kövezet Budavárában a magyar nemzeti hadsereg, Európának e legifjabb s mégis ma már legelső hadseregének ütemes, világos és megrázó léptei alatt, úgy reng a föld, hogy az ember szívet is megremegteti.

Május 23-án reggel tízkor kezdődik a budavári honvédemlék-ünnep, melynek programja ez: Egy gyalogzászlóalj a Várban sorfalat áll. Mögötte a tanulók és a közönség. A Dísz-tér északi oldalán tábori oltár. A honvédszobor körül testőrök, koronaőrök, 48-as honvédek. A Gellérthegyen, Vérmezőn és Kissvábhegyen felállított lövegcszakaszok kilenc lövést adnak. Tábori mise után kezdődik a szoborünnep. Műsora: 1. Ima a hazáért (Budaj Dalárda). 2. A honvédelmi miniszter megnyitóbeszéde. 3. *Hettyey* Aranka szavalata. 4. *Zadra*.

vez István tábori püspök beszéde. (Közben a koszoruk elhelyezése, Himnusz, huszonegy diszlövés, a 48-as honvédek és zászlók megáldása). 5. *Balkó* László szavalata. 6. Szózat (Budai Dalárda). A csapatok diszmenetben vonulnak el a honvédelmi miniszter előtt. Azután térzene a Bástya-sétányon, közben *Aggházy* Kálmill őrnagy előadása az ostromról.

A szoborünnep 23-án délelőtt tíz órakor kezdődik. E napon a szobor előtt levő emelvényen családtagjaikkal csak a telefon-táviratokkal meghívottak, továbbá a katonaruhában megjelenő tábornokok és idősebb ezredek foglalhatnak helyet. Öltözet: diszmagyar vagy fekete öltöny, katonák lehetően tábori öltözetben, Bocskay-sapka. A szoborünnepen csak meghívóval lehet résztvenni, kivéve a katonaruhában érkező és magukat igazolni tudó tényleges tiszteket, a kiket egyenként átlag két családtag kísérhet el. Mindenki foglalja el helyét az ünnep megkezdése előtt negyedórával. A kik a szoborra koszorut szándékoznak helyezni, vagy meghívót kívánnak, közöljék sürgősen a Hadtörténelmi Levéltár és Múzeum főnökségével (I., Bécsikapu-tér 4., III. emelet, telefon 106—76), a hol a részletekről további felvilágosítást is adnak. Kedvezőtlen idő esetén a megkoszoruzást egyszerűsítik. 23-án a szoborünnepet a Várszínházban délelőtt tíz órától kezdve tartják meg, a Bástya-sétányon a hangverseny 24-én délelőtt tizenegy órakor kezdődik.